

COM FORMAR PERSONES CAPACES DE TREBALLAR AMB PERSONES

Isabel Viscarro Tomàs
Universitat Rovira i Virgili.
Tarragona
isabel.viscarro@urv.cat

M. Asunción Martínez Vera.
Universitat Rovira i Virgili. Tarragona
mariaasuncion.martinez@urv.cat

Resum:

En aquesta comunicació presentem l'experiència de l'assignatura "Desenvolupament psicomotor" de la titulació de Mestre d'Educació Infantil. Primerament, s'exposa la metodologia, les dinàmiques d'intervenció i els criteris d'avaluació emprats per tal de donar a l'alumnat una formació reflexiva que s'adeqüi al que serà la seva realitat professional.

Formar mestres capaços de promoure el desenvolupament de persones a partir de la relació educativa, vol dir formar professionals competents, capaços de saber aprendre a aprendre, de saber fer, ser i estar en relació amb altres. Per tal de donar resposta a aquesta necessitat de formació global del nostre alumnat, descriurem de manera detallada com es va organitzar l'assignatura.

Finalment, es dona compte de la valoració de la posada en pràctica d'aquesta metodologia des del punt de vista de l'alumnat i del professorat.

Objectius:

1. Presentar l'experiència de formació de mestres d'educació infantil en psicomotricitat que s'ha portat a terme a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona durant les últimes dues dècades i que comporta una acció educativa al voltant de tres eixos: L'aprendre a aprendre, el saber ser i estar en relació als altres i el saber fer, i que es situa en dos escenaris: el de la pràctica educativa real i el de la reflexió realitzada en companyia de professionals i experts.
2. Argumentar com l'ús de metodologies actives en la pràctica docent universitària afavoreix la implicació de l'alumnat, no tan sols a l'aula, sinó també en altres àmbits de la vida universitària i social.
3. Mostrar algunes metodologies docents que promouen actituds reflexives i limiten els riscs de que la Universitat formi tecnòcrates, tècnics sense capacitat de posicionar-se críticament davant la realitat sobre la que actuen.

Desenvolupament:

Els Acords de Bolonya, amb la creació de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), en posar l'accent de la formació superior en la construcció de competències, obliga als ensenyaments universitaris a un canvi metodològic que permeti a l'estudiant construir-les. Es passa així de la classe magistral, on el professor transmet coneixements, als espais de pràctica compartida. L'estudiant hi pot construir les competències professionals, participant amb altres companys i experts en situacions educatives simulades o reals, a través de les que podrà contrastar les teories, posar a prova les competències i construir-ne de noves.

És evident que una reforma tan complexa necessita per realitzar-se de la implicació del professorat universitari que té, en aquest procés, un paper fonamental per a l'assoliment del projecte. Per què aquest professorat sigui capaç de liderar-lo, cal un canvi de mentalitat que sigui resultat d'una reflexió profunda sobre les transformacions que són necessàries en la docència per tal d'adaptar-se a les exigències del procés de convergència europea.

Cap canvi és fàcil. Canviar desvetlla sempre dubtes i resistències i, més encara quan, com és el cas, les transformacions acaben afectant el nucli de la pràctica professional docent. El concepte de professor es resignifica, passa de ser un transmissor de coneixement a ser l'expert que guia l'aprenentatge que permetrà a l'estudiant construir les competències professionals. Això significa per al professor universitari utilitzar metodologies actives i participatives que donen el protagonisme a l'alumnat i que fan imprescindible una gestió d'aula diferent. La disminució de la presencialitat de l'alumnat i l'augment de les hores de tutoria per realitzar una atenció més personalitzada i continuada a l'estudiant, són reptes que s'han d'afrontar, possiblement, amb les ràtios actuals.

Malgrat que aquesta necessitat d'innovar ve proposada, no com a una opció professional sinó amb caràcter d'obligació i urgència, no hauria de plantejar-se com una ruptura amb el passat. Si volem assegurar l'efectiva implementació del pla, és fonamental dirigir la mirada cap a dins per tal d'identificar els recursos que ens aporta la nostra trajectòria com a docents, i que ens facilitaran afrontar el repte de la renovació.

A la Universitat Rovira i Virgili tot i que encara no s'han iniciat els nous estudis de grau, s'han fet innovacions metodològiques en algunes matèries. En aquesta comunicació presentem l'experiència de l'assignatura "Desenvolupament psicomotor" de la titulació de Mestre d'Educació Infantil, actualment realitzada en dos campus diferents, Tarragona i Terres de l'Ebre.

S'exposa la metodologia i les dinàmiques d'intervenció emprades per tal de donar a l'alumnat una formació reflexiva que s'adeqüi al que serà la seva realitat professional. Aquesta formació persegueix ser més propera a la realitat de les aules i, partint de l'experiència -de situacions problema plantejades, de pràctiques d'intervenció realitzades a l'assignatura- promou la reflexió sobre aquesta.

Formar mestres capaços de promoure el desenvolupament de persones a partir de la relació educativa, vol dir formar professionals competents, capaços de saber aprendre a aprendre, de saber fer, ser i estar en relació amb altres.

Per donar resposta a aquesta necessitat de formació global, es va organitzar l'assignatura prenent com a base la proposta didàctica d'Aucouturier (1985), per a la formació de psicomotricistes, al voltant de tres eixos diferenciats, però alhora molt interrelacionats: la formació teòrica, la formació personal a través del treball corporal i la formació didàctica.

a) Formació teòrica. Amb ella no es busca la teoria per la teoria, sinó per donar sentit a la pròpia pràctica. S'entén l'aprenentatge de coneixements formalitzats no en un sentit lineal i progressiu sinó en un sentit més dinàmic i interactiu en què la persona que aprèn s'enfronta a la complexitat dels sabers per donar-li sentit a partir d'un projecte personal o d'una situació problema plantejada pel professorat (Meirieu, 2009).

Es tracten temes relacionats amb la psicomotricitat en el marc de l'educació infantil. També, els aspectes metodològics i les estratègies que cal tenir en compte per realitzar una intervenció ajustada dins l'àmbit psicomotor. En aquesta part teòrica l'alumne té un paper actiu: a partir de materials com textos, imatges, filmacions, etc., treballant en grup reorganitza, reestructura, relaciona i dóna significat als conceptes i les teories de manera compartida. Els debats, els fòrums, les exposicions, són algunes de les dinàmiques de treball que es proposen.

És amb aquesta finalitat de facilitar la reelaboració de les representacions per part de l'aprenent que les sessions teòriques s'organitzen al voltant de l'exposició que cada

grup d'estudiants fa d'un bloc de continguts. Per a confeccionar-la es parteix de materials elaborats per les professores o seleccionats pels mateixos estudiants.

Les presentacions sobre els temes de la programació i el consegüent debat, tenen per objectiu:

- Facilitar l'aprenentatge autònom i compartit entre els estudiants.
- Responsabilitzar als alumnes del seu procés d'aprenentatge.
- Ajudar a construir les competències per a la recerca documental.
- Desenvolupar un coneixement reflexiu que transcendeixi el saber tàcit.
- Afavorir la participació activa de tots els membres del grup en la construcció del coneixement.
- Desenvolupar l'actitud crítica.

La presentació que fan els grups d'estudiants dels continguts s'estructura al voltant dels eixos següents:

- a) Exemplificació de les idees i conceptes més significatius a partir d'imatges (fixes o mòbils)
- b) Relació dels conceptes i teories presentades amb altres existents sobre el desenvolupament humà
- c) Implicacions que els conceptes i teories treballades tenen en la pràctica educativa.
- d) Noves perspectives que obren i qüestions per al debat.

La presentació té una durada màxima de 20' i dóna pas al debat entre tots els participants, debat que continua sovint en la plataforma d'aprenentatge virtual a través d'un fòrum.

L'avaluació de l'activitat es realitza intentant integrar totes les mirades al respecte:

La co-avaluació té un paper fonamental en el desenvolupament del pensament crític. En finalitzar cada exposició, l'alumnat i el professor usant la tècnica d'anàlisi DAFO, identifiquen els punts forts i les debilitats, les oportunitats i les amenaces de la presentació.

L'autoavaluació es realitza a partir d'un guió proposat pel professorat; en ell es demana al grup d'alumnes que han elaborat la presentació que adoptin tres rols successius:

- el primer és el del llec, del que no és coneixedor del tema: Si una persona que no ha sentit parlar mai del temes educatius hagués presenciat l'exposició, què hagués arribat a comprendre'n i quines dificultats hauria trobat? Es tracta d'assegurar la claredat expositiva, la coherència i lògica amb que el grup presenta els continguts.
- El segon és el de la persona que parteix de perspectives teòriques diferents i no està d'acord amb la interpretació que s'ha fet dels conceptes o de les teories que s'han exposat. Es busca que els estudiants explorin les diferents raons que permeten argumentar les afirmacions fetes o refutar-les.
- El tercer i últim és el de la persona entesa, perfeccionista i implacable interessat especialment en cercar les errades que puguin haver-hi per mínimes que siguin; amb això és pretén facilitar la cerca de l'excel·lència.

L'heteroavaluació es realitza pel professor en funció dels criteris següents:

-Grau d'integració, entre conceptes i teories presentades. Els indicadors que es formulen són:

- Els conceptes s'entrellacen facilitant l'explicació clara i coherent dels fets que interpreten
- Els conceptes s'expliquen de manera aïllada sense referir-los a altres conceptes o a teories
- Els conceptes i teories es defineixen de manera confusa i aïllada

-Presentació contextualitzada dels conceptes i idees en situacions educatives quotidianes de l'educació infantil. Indicadors:

- Els conceptes i idees clau es contextualitzen en situacions educatives que faciliten l'atribució de sentit i significat.
- Els conceptes i idees clau s'exemplifiquen en situacions allunyades de la pràctica educativa que no faciliten la seva interpretació
- L'exemplificació que es fa dificulta la comprensió dels conceptes i les idees que s'exposen

-Aplicació d'aquestes idees i conceptes en la pràctica quotidiana de l'educació infantil. Indicadors:

- S'evidencia amb claredat i de manera exhaustiva, la implicació que tenen les nocions tractades en tots els àmbits i contextos de l'educació.

- S'exposen algunes de les repercussions que poden tenir les teories i conceptes plantejats en la pràctica educativa o tan sols fan referència a alguns dels àmbits i contextos educatius.
- La presentació no destaca cap implicació educativa de les idees exposades.

-Relació amb altres aspectes del desenvolupament i l'aprenentatge

- Cada concepte es relaciona amb altres nocions referides tant a l'àmbit psicomotor com als altres àmbits del desenvolupament.
- Encara que es presenten relacions entre els diferents àmbits, aquestes o són incompletes o no estan prou explicades.
- No es presenta cap relació entre els conceptes psicomotors i els altres àmbits del desenvolupament.

-Preguntes, qüestions, dubtes i perspectives que generen.

- El grup formula qüestions i planteja perspectives personals que possibiliten noves maneres d'entendre els conceptes, les situacions i la intervenció educativa al grup.
- Les preguntes formulades es refereixen majoritàriament a dubtes relacionades amb la comprensió dels conceptes treballats.
- Els qüestionaments que plantegen són retòrics i no suposen cap aportació personal al tema ni faciliten a la resta de companys la reelaboració dels conceptes.

b) Formació personal a través del treball corporal.

Aquest eix formatiu es realitza a la sala de psicomotricitat o al gimnàs. La metodologia és activa i vivencial, es un treball realitzat amb i a través del cos. Les pràctiques corporals estan orientades a vivenciar el cos com a totalitat, el cos en moviment, les sensacions i emocions, la relació amb l'entorn i tot el que això implica, accions totes elles que posen als estudiants en relació amb els altres. Des d'aquesta vivència de l'alteritat es facilita un millor coneixement de si mateix, de la seva manera personal de fer, d'estar i de ser, el que comporta l'actualització del seu sistema d'actituds i valors, necessari per entendre i relacionar-se amb l'infant i ajudar-lo a evolucionar correctament. Les sessions de treball corporal busquen fer a l'alumnat més conscients del seu propi cos i de les seves maneres personals de comunicar, sensibilitzant-lo i obrint-lo a la comprensió de l'infant i dels altres. La seva finalitat és que els mestres i les mestres arribin a comprendre i comprendre's, esdevenint el seu propi mirall.

Les propostes de treball pràctic estan relacionades amb els continguts teòrics tractats el mateix dia, permeten a l'alumnat anar de la teoria a la pràctica i de la pràctica a la teoria per tal de facilitar la construcció de significats i conceptes que puguin ser usats en diferents situacions. Es treballaran els següents aspectes:

- Experimentació i presa de consciència de la relació tònico-emocional
- Vivència d'un mateix i dels altres a través del joc i del moviment
- Reconeixement i anàlisi dels indicadors corporals de l'expressivitat motriu.
- Consciència de la pròpia manera de ser i actuar: sistema d'actituds i d'acció.
- Representació i reflexió personal i col·lectiva de les vivències corporals, emocionals i relacionals, mitjançant diferents llenguatges.
- Situacions d'exploració de l'acompanyament i de l'escolta de l'altre
- Reflexió entorn a l'aplicació didàctica de situacions que es donin en el treball corporal

Després de cadascuna de les sessions cada participant haurà de redactar individualment un diari personal que inclourà:

- Un títol representatiu de la pràctica del dia.
- Els objectius que consideren que persegueix la proposta didàctica en la que han participat.
- La descripció seqüenciada de les activitats realitzades
- La valoració personal de la sessió que inclourà una reflexió sobre els fets i experiències que, al seu criteri, hagin estat més rellevants.
- La valoració sobre la seva pròpia vivència, dels aprenentatges que hi han realitzat, així com la seva implicació en el desenvolupament de la pràctica.

L'avaluació tindrà en compte els criteris següents:

- Participació activa i compromesa a les sessions de treball corporal
 - L'alumne s'implica de manera global en les activitats proposades i fa aportacions personals valuoses que permeten aprofundir en el continguts de la pràctica fent-la evolucionar
 - La participació de l'alumne es circumscriu a la intervenció en les activitats proposades sense mostrar iniciativa en actuar, qüestionar, etc.
 - L'alumne normalment no mostra interès per les propostes de treball, roman al marge en les activitats que el grup realitza i/o fa intervencions que obstaculitzen la dinàmica del grup.

- Complació del diari confeccionat i significativitat de les dades plasmades al diari de la sessió
 - El diari inclou tots els elements més significatius de la sessió, independentment de la seva estructura i expressats amb un alt grau d'aprofundiment
 - Manca algun element no rellevant i alguns dels que hi són, estan tractats de manera superficial.
 - El diari és incomplet, no inclou elements significatius de la proposta pràctica i els que hi son estan tractats de manera superficial

- Pertinència dels objectius definits per a la sessió
 - Els objectius son pertinents, significatius i coherents d'acord amb les activitats realitzades i estan definits de manera clara, concisa i formalment correcta.
 - Els objectius definits no inclouen alguns dels aprenentatges rellevants de la proposta pràctica, o aquests estan redactats de manera poc clara o amb lleus incorreccions formals.
 - Els objectius definits no son pertinents ni coherents amb les activitats realitzades. Estan redactats de manera confusa i formalment incorrectes.

- Valoració de la sessió a partir de les pròpies vivències i de les dels companys,
 - En aquest apartat del diari l'alumne expressa les seves reflexions argumentades, matisades i contextualitzades, donant compte de la riquesa, si es el cas, del diàleg dels participants durant la sessió.
 - La valoració de la sessió es fa donant arguments variats sense aprofundir en cap d'ells.
 - L'alumne fa únicament la valoració del seu grau de satisfacció sense raonar-la ni aportar altres arguments.

- Presentació del diari d'acord amb les normes prèviament acordades. En aquest criteri tant sols es defineixen dos indicadors que la seva valoració és excloent, compleix els requisits per ser es pot qualificat o no el compleix.
 - Presentació del diari de la sessió dins dels terminis prèviament fixats, amb correcció ortogràfica i sintàctica.

- Treball lliurat fora de termini i/o amb incorreccions ortogràfiques i sintàctiques

c) Formació didàctica. Aquest és un àmbit d'aplicació dels coneixements adquirits en els dos eixos anteriors i de reflexió compartida sobre la pròpia pràctica. Es realitza amb els nens i nenes de les escoles col·laboradores: el CEIP de Pràctiques en el cas de Tarragona i el col·legi Diocesà Sagrada Família de Tortosa.

El projecte de col·laboració entre el CEIP i l'Escola de Mestres, dos centres molt propers dins la zona educacional de Tarragona, es va iniciar durant el curs 1990-1991 entre la professora que impartia l'assignatura de psicomotricitat als futurs mestres de Preescolar, Isabel Viscarro, i el professor d'Educació Infantil encarregat de portar a terme la psicomotricitat al Col·legi de Pràctiques, Joan Fuguet. Aquesta col·laboració va oferir dos grans possibilitats als seus participants: institucions, professorat i alumnat (infants de parvulari i estudiants de magisteri). D'una banda, es va elaborar el projecte psicomotriu del Col·legi de Pràctiques que els dos professors esmentats van portar a terme conjuntament; i per l'altra, els estudiants de la Universitat van tenir la possibilitat de participar activament des de l'assignatura, en situacions de pràctica real, el que fa possible la construcció de les competències per a la intervenció psicomotriu.

Aquesta col·laboració es continua mantenint i des de el curs 2008-09, s'han incorporat els professionals del Campus de Terres de l'Ebre implicats en el desenvolupament de l'assignatura.

La formació pràctica amb els infants és el nucli central del procés de formació. És on conflueixen i es posen en pràctica la formació teòrica i la formació personal a través del treball corporal rebudes.

L'objectiu d'aquest eix formatiu és l'adquisició de competències i estratègies d'intervenció en sessions pràctiques d'educació psicomotriu amb grups d'infants de dos a sis anys.

Per aconseguir-ho es realitzen tres tipus d'activitats:

1. Elaboració d'una unitat de programació
2. Realització d'una de les sessions programades

3. Observació de l'expressivitat motriu d'un infant i de les companyes i companys que han realitzat la sessió.

1. Elaboració d'una unitat de programació en grups reduïts de tres o quatre participants.

L'objectiu d'aquest treball és facilitar la programació i planificació de contextos educatius ajustats a les característiques dels infants, als recursos existents i al plantejaments educatius de la institució. La unitat de programació inclou:

- a) Títol del projecte
- b) Contextualització i temporització
- c) Introducció: Marc teòric que fonamenta la proposta i justificació del projecte
- d) Objectius didàctics
- e) Continguts seleccionats
- f) Metodologia
- g) Activitats d'ensenyament –aprenentatge estructurades en tres o quatre sessions
- h) Avaluació de la sessió:
 - a. Criteris i indicadors per tal de valorar la proposta educativa
 - b. Paràmetres i indicadors d'observació de l'infant
- i) Valoració i reflexió de la realització de la sessió pràctica amb infants tot aplicant els criteris i indicadors programats
- j) Conclusions del treball
- k) Bibliografia
- l) Annexos

2. Realització d'una de les sessions programades.

Després d'haver observat diverses sessions de psicomotricitat, portades a terme pel psicomotricista del centre i la professora de l'assignatura amb els grups de nens i nenes de parvulari, el grup d'estudiants responsable organitza i porta a terme, amb la guia de la professora, una de les sessions programades amb infants d'entre 2 i 6 anys. Durant el desenvolupament de la sessió, psicomotricista i professora de l'assignatura intervenen per tal de reconduir diferents situacions sempre que ho consideren necessari o oportú.

3. Observació de l'expressivitat motriu d'un infant i de les companyes i companys que han realitzat la sessió.

Durant el desenvolupament de les sessions de psicomotricitat, els estudiants que no participin activament en la sessió, es mantindran com a observadors procurant mostrar el nivell òptim de neutralitat que permeti el normal desenvolupament de la sessió. Hauran de prestar atenció a :

- La manera de fer dels adults de la sala destacant les estratègies que utilitzen per a relacionar-se amb els infants, per fer evolucionar la seva activitat i mantenir un entorn segur i acollidor. Valorar el grau d'ajustament a les capacitats dels infants i l'evolució de la sessió.
- L'acció del grup d' infants, què fan, com ho fan, on ho fan, quan ho fan, amb qui ho fan, intentant comprendre perquè ho fan i per a què ho fan.
- L'acció d'un dels infants en concret relacionant-la amb les seves motivacions i propòsits, prestant especial atenció a les competències que els infants posen en joc per a la interacció amb els altres a la sala de psicomotricitat.
- La disposició de la sala i el grau d'ajust als objectius proposats i a les competències dels infants.

Un cop finalitzada la pràctica, es fa un anàlisi compartit amb la professora de l'assignatura, el mestre especialista i els companys del grup, en el que es reflexiona sobre els diferents aspectes que s'han observat i on s'intenta explicar i valorar la sessió així com, l'actuació de totes les persones implicades en l'activitat.

Finalment cada un dels participants en la sessió, bé en la gestió de la sala o bé com a observadors, presenten un diari reflexiu de l'experiència i un informe que sintetitza els resultats de l'observació de l'infant.

L'avaluació d'aquest tercer eix es realitzarà a partir dels criteris següents:

- Coherència i pertinència de la unitat de programació
- La unitat de programació conté tots els elements que la constitueixen i aquests són pertinents i estan descrits amb claredat, ordre i compleció, mostrant coherència tant interna com externa.

- Els elements de la unitat de compleció no estan definits amb claredat o mostren alguns signes d'incongruència entre ells i en relació al context.
- La unitat de programació és incompleta i els elements que la constitueixen són poc o gens pertinents o mostren incoherències greus entre ells i en relació al context

- Ajust de la intervenció

- L'alumnat intervé de manera ajustada als infants i a la situació, mostrant-se respectuós, acollidor, atent i disponible, disposat a modificar maneres de fer, activitats i recursos prèviament programats.
- Els estudiants mostren dificultats per a ajustar-se als infants que evolucionen en el transcurs de la sessió esdevenint finalment capaços d'introduir alguns canvis en la manera de fer i d'estar, en els espais i els materials.
- L'alumnat durant el curs de l'activitat pràctica es mostra en tot moment distant i poc respectuós amb les maneres de fer i els ritmes dels infants, no observant-se cap evolució en la relació que estableix amb ells.

- Capacitat de comprendre l'infant a través de la seva expressivitat motriu

- L'informe d'observació interpreta l'acció de l'infant des de la seva pròpia subjectivitat (la de l'infant), relacionant-la amb els motius i les finalitats que aquest persegueix amb la seva actuació. Dóna sempre una imatge positiva de l'infant al que mostra capaç de responsabilitzar-se del seu aprenentatge. Aporta suggeriments de treball que poden ajudar-lo a progressar.
- L'informe exposa les accions de l'infant sense interpretar-les o en fer-ho, estableix relacions de causa – efecte unívocues entre les característiques del context i l'actuació de l'infant
- L'informe presenta les dificultats o les habilitats per a l'acció de l'infant sense relacionar-les amb el context ni amb els motius ni propòsits que el mouen a actuar. Dóna en tot cas una visió estàtica i substancial del desenvolupament de l'infant

Conclusions i prospectiva

Després de gairebé 20 anys de desenvolupament del projecte en la formació de mestres en l'àmbit de la psicomotricitat, es pot fer un balanç positiu de l'evolució de l'experiència. Dos són els fets que el recolzen:

D'un costat la satisfacció, constatada any rere any a través de les diferents avaluacions, que els estudiants que cursen l'assignatura fan en relació al procés d'aprenentatge personal seguit i als assoliments aconseguits. En paraules dels propis estudiants aquest plantejament metodològic:

“Permet conèixer-nos i entendre'ns més a nosaltres mateixes/os, emocions, relacions, limitacions, pors, en definitiva, desenvolupar les capacitats (competències) personals, actitudinals de cara a una intervenció amb els infants el més ajustada possible.

“... (És) molt enriquidor a nivell personal, ... tot procés de formació suposa un canvi de la persona: augmenta la confiança en un mateix, conèixer els propis límits i possibilitats, diferents formes de relació, desenvolupa una actitud d'escolta, d'empatia, en definitiva, un bon treball del sistema d'actituds, necessari per intervenir a la sala de psicomotricitat.”

“Ens ha ajudat a entendre i reflexionar al voltant de la relació educativa que es dona en les sessions d'educació psicomotriu amb els nens i nenes”.

D'un altre, la posada en pràctica d'aquesta metodologia, si més no, ha ofert testimoni durant els últims vint anys d'un altra manera d'entendre l'educació universitària que posa l'accent en la formació dels mestres per a la pràctica i des de la pràctica educativa, que apel·la a la globalitat de la persona que aprèn, que promou aprenentatges globals, significatius i funcionals. Aquest plantejament holístic en la manera d'entendre la formació dels futurs mestres, ens permet atendre la complexitat del fet educatiu. En els darrers anys, altres assignatures de la titulació d'Educació Infantil o, assignatures similars d'altres titulacions com és el cas de Psicologia, han posat en marxa programes que comparteixen amb aquest, principis i metodologia.

Un punt feble que ha estat identificat tant des del punt de vista de l'alumnat com des del professorat és la posada en marxa d'una metodologia que convida a l'alumnat a participar activament en situacions de pràctica real amb ràtios professorat-alumnat idèntiques a les de les classes magistrals; fet que suposa un plus de dedicació i d'esforç sostingut al llarg del curs a totes les persones implicades: estudiants i professorat, dificulta l'organització i la gestió de l'aula i obliga al professorat a buscar fórmules que ajudin a rendibilitzar el treball. En aquest sentit, es fa necessari un replantejament dels instruments d'avaluació que permetin identificar les competències

que han d'assolir els estudiants i valorar-les integrant la pluralitat de perspectives que una comunitat de pràctica genera. Des d'aquesta òptica el procés avaluador forma part substancial del propi procés d'aprenentatge, permetent a l'alumnat responsabilitzar-se del seu curs.

Qüestions i/o consideracions per al debat

En un projecte pedagògic poden modificar-se els objectius i la metodologia i conservar-se els continguts i l'avaluació sense que la pràctica educativa perdi coherència?

Quins canvis s'haurien de introduir en l'avaluació per tal de permetre l'ajust entre la metodologia, l'assoliment dels objectius i les característiques personals de l'alumnat?

Poden treballar-se les competències sense atendre la globalitat de la persona que aprèn?

Quina ha de ser la relació entre professor i alumne que permet atendre l'estudiant en la seva globalitat?

Quina funció té la tutoria en un projecte didàctic com el que presentem?

On està el límit entre l'atenció a la persona que aprèn i l'excessiva psicologització de la funció docent?

Quina implicació tenen les metodologies centrades en l'aprenentatge de l'alumnat per a la participació dels estudiants en la vida acadèmica universitària?

Quin és el paper que ha de jugar l'entorn professional en la formació dels estudiants?

És suficient una formació únicament tècnica del professorat universitari per afrontar aquest repte?

Com assegurar la construcció per part de l'alumne de les habilitats necessàries per a l'autogestió de l'aprenentatge?

Bibliografia

Aucouturier, B.; Darrault, I.; Empinet, J.L. (1985). *La práctica psicomotriz. Reeduación y terapia*. Barcelona: Científico-Técnica.

Meirieu, P. (2009). *Aprender sí, pero ¿cómo?*. Barcelona: Octoedro.

Torre Puente, J.C. i Gil Coria, E. (Eds.) (2004). *Hacia una enseñanza universitaria centrada en el aprendizaje. Libro homenaje a Pedro Morales Vallejo, S.J.* Madrid: Universidad Pontificia de Comillas.

Viscarro, I. (1995, octubre). La nova diplomatura d'Educació física a debat: Estudis de Magisteri de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la Universitat Rovira i Virgili. *Interaula: Butlletí dels centres de Formació de Mestres dels Països Catalans*, 25, 6-7.